

... Kvildské poutě

Johann Lukšch

Milostiplná Matka Boží na Svaté Hoře u Příbrami odedávna přitahovala kvildské poutníky. Byla to ovšem daleká cesta. Když byla pak vybudována železnice až do Sušice a Vimperka, vracivali se Kvildští ze Svaté Hory domů nazpátek železným ořem. Po první světové válce poutě do Příbrami ustaly. O to slavnostněji a s neutuchající věrností se na 4. července o svátku svatého Prokopa vpravovaly každoroční poutě ke svatomartinskému kostelu v Nicově. Byly dědictvím starého slibu daného sedláky, dřevorubci, borkaři a řemeslníky ze vsí a samot Horská Kvilda, Vydří Most a Zhůří za pomoc Boží v době dobytčího moru někdy v roce 1850 či 1860. Naši předkové věrně dostáli tomu slibu, učiněnému v těžké nouzi, až do roku 1944. Z každého domu se na tu pouť vydávala vždycky jedna nebo i dvě osoby.

U Danielů na chalupě, které se říkalo Gregernhaus, opatrovali krásnou velikou korouhev a dvě mariánské sošky. Původně byla první z obou těch sošek chována na chalupě zvané Keglhauz ve Vydřím Mostě čp. 54, poněvadž tam žila vlastní iniciátorka těch poutí, stará selka Dorothea Wurmová, řečená „Keglbäuerin“. To ona koupila i korouhev, zatímco kolář a dřevosoustružník Degem (říkalo se mu i „starý Brenner“) vyřezal postavičku Panny Marie s Jezulátkem podle vzoru Svatohorské Matky Boží. Později byla z úspor poutníků pořízena

i větší socha Madony. Když rodina Wurmova předsídlila z Keglhauzu k Danielům, vzali korouhev i obě dřevěné sochy s sebou. Později přikoupila rodina Mandlova (říkalo se u nich Schusterbauerů) sochu třetí, ta byla ale sádrová. Když se přiblížil čas poutě, ustrojily ženy sochu, oděly Mariinu postavu do pláště z modrého sametu a vztyčily ji na nosítka. Bylo čestným úkolem starších a silnějších dívek, aby se činily při nesení Nebeské Matky. Menší děvčátka pak směla držet v rukou kolem splývající konce bílých stuh. Velcí chlapi střídavě nesli těžkou korouhev.

V sedm hodin ráno byl u Danielů při chalupě zvané, jak už zmíněno, Gregernhaus sraz k odchodu. Z věžičky na střeše chalupy svolával všechny zvon svým jasným hlasem a předříkavači spustili modlitbu. Po mnohá léta obstarával předříkávání pan Petraschka (po chalupě se mu říkalo Mateshansl). Když došel zástup k Pollaufům, rozezvučel se starý soumarský zvon od jejich rozložitého stavení. Od něho se k zástupu připojili i lidé ze samoty Xanderhäusern. Ti nesli mariánskou sošku z chalupy u Haasů (po chalupě se jim říkalo Hegerů). K tomu přibyla ještě jedna z chalupy zvané Homerhaus (Hammerhaus), patřící Franzi Klostermannovi. Než se průvod pohnul zase dál, pomodlili se všichni sborem před mariánskou kaplí u hornokvildské školy. Tu kapli dal, jak bylo všeobecně známo, vystavět svého času pan řídící

Stuckart. Teď už mělo poutní procesí své ustálené pořadí: nejprve kráčeli chlapi s velkou korouhví, pak následovala děvčata s menší sochou Madoninou, za nimi jejich družky s tou větší z chalupy od Schusterbauerů. Dál za nimi socha z Xanderových Domků a z Hammerhausu, také na nosítkách a s dívčím doprovodem. Teprve pak šly ženy, po nich sám předříkavač a závěr průvodu tvořili muži. Za odřívání litanií se zástup táhl po Pollaufových lukách. Pak se vcházelo do lesa. Poněvadž by korouhev mohla uvíznout ve větvích stromů, nesli ji teď chlapi ve vodorovné poloze. V lese ustala i hlasitá modlitba. Cesta vedla dál pastvinami při tak řečené Viehhütte vpravo na samotu Torfhäusl až k silničce ze Zhůří na Zlatou Studnu. Tam teprve se přidali k procesí Zhůřtí se svou vlastní korouhví i soškou. Vždycky pohotově zanotovali i nějakou z krásných zbožných poutních písní.

Pak cesta klesala při Bílém potoce až k odbočce na Popelnou. U tamní kapličky se zástup zdržel ke krátkému oddechu a několika otčenášům. Dál se pokračovalo přes hájovnu zvanou Gmoareid až k vrchu Kasberg. Tam byla svačina: křupavé placky, říkalo se jim u nás „moare Zelten“ či Mürbteiglfladen, buchtý plněné sýrem, zvané Kaswackerla nebo Käsebuchteln, hrnek tuhé smetany (u nás se jí neříkalo Rahm, nýbrž Schmettn), ještě navrch obvykle posypané pažitkou (Schnittlauch, také

česky „šnytlík“) a kmínem, to všechno šlo náramně k duhu hladovým poutníkům. Žízeň hasili mlékem nebo kávou. Korouhev byla zas pevně vztyčena a obolus, tj. zprostituté pro předříkávače (řečeného jinak „Betvoter“) bylo shromážděno; neboť, jak známo, praví se už v Bibli: „Oslu hubou meloucímu tuto nezavazuj“.

S novou silou zazněly teď litanie až ke vstupu do Nicova, kde už na kraji obce čekal poutníky tamní farář v doprovodu ministrantů. Korouhve se zdravily navzájem

slavnostním bratrským políbením. Pak už následoval jako cíl poutě nicovský kostel a v něm poutní mše. Obětní peníz otřený doma o dobytčí tělo byl zabalen pečlivě do papíru nebo měl v měšci vlastní oddíl, aby se při ofěře nepomíchal s jinými mincemi. Byl to dík a prosba zároveň za Boží požehnání pro zdraví šumavských stád. K ofěře nosovali sedláci i sádlo, z něhož pak hořelo v kostele věčné světlo.

Po tolikerém duchovním vypětí se hlásilo i tělo o svá práva a hostinští, kteří poskytli občerstvení hladovým a žíznivým poutníkům, učinili tak nejen pouhý obchod, nýbrž i dobrý skutek, za který jim odplatí i samo nebe. Ve dvě hodiny po poledni se shromáždili poutníci znovu v kostele svatého Martina k pobožnosti a byli vyprovazeni nicovským farářem s jeho červeno-bílými ministranty až na kraj obce. Korouhve se znovu sklonily navzájem k rozloučení a cesta v modlitbách mířila teď už jen nazpět domů. Když pak poutníci udolání a znavení pěší poutí, zpěvem i modlitbou dorazili mezi šestou a sedmou hodinou večerní na Horskou Kvildu, vítaly je od Pollaufu a Gregeru opět domácí zvony. Bylo přece v zájmu celé obce vyprosit obětí tě dlouhé poutí Boží požehnání a ochranu samotné Nebeské Matky.

To byla největší a nejkrásnější z hornokvildských poutí, nikoli však jediná. Na svátek svatých apoštolů Petra a Pavla

(29. června) a také na Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna) – to byl pro Srní tak řečený Frauentag – putovali z Horské Kvildy i z Vydřího Mostu s korouhví i soškami svých Madon k lesní Hauswaldkapelle nad Starým Srním a pak ještě do Srní. Sraz k odchodu byl zase u Gregeru. Zvonek hlaholil a předříkávač či předříkávačka spustili svou. Za doprovodu litaní zamířilo procesí dolů k samotě Hamr, kde se přidali lidé z Xanderových Domků a z Hammerhausu se svou Madonou. Podél Hamerského potoka se šlo kamenitou cestou až k Dolnímu Antýglu, kde u kaple antýgelského sedláka bylo zastavení s modlitbou. Přes Vydru vedl dřevěný most k Schätzenwaldu a dál k Hauswaldské kapli. Tam už se slévaly proudy poutníků ze všech stran ke dvěma kaplím, které je zdaleka nestačily pojmout. Mše svatá za tak mohutné účasti byla opravdu slavná. U studánky při kaplích si poutníci omývali oči čistou pramenitou vodou, aby jim Bůh uchoval dlouho dar zraku.

Domů nazpátek se chodilo přes Srní, kde se v kostele konala další pobožnost. K té se pojilo i vydatné místní posvícení. Odpoledne vyprovázivali zdejší duchovní poutníky opět až na kraj vsi a ti se pak na zpáteční stavěli ještě v antýgelské hospodě.

Také 8. září na svátek Narození Panny Marie putovali z Horské Kvildy i z Vydřího Mostu k Hauswaldské kapli nad Starým Srním. Nikdy nebylo dost proseb a Boží pomoc a Mariinu ochranu. Naše poutě byly výrazem hluboké víry v Boha a pevné důvěry v jeho sílu. Kolik krásných písní přitom zaznělo, jejichž slova veršů po verších plynula z úst předříkávačových...

Johann Luksch se narodil v Kvildě 16. června 1925. Jeho děd Johann Luksch a babička

mu už v dětství vyprávěli příběhy, které pak připojil ke knížce Hanse Kollibabeho o Seppu Ranklovi, jež vyšla už ve třicátých letech a kterou dokázal vydat po Kollibabeho smrti ještě dvakrát (1979 a 1986). Znal podle vlastní kartotéky všechny své spolurodáky jménem a stačil zaznamenávat jako „obecní důvěrník“ Kvildských, tj. těch z „obou Kvild“, jejich životní výročí a data pravidelně až do své smrti na stránkách krajského měsíčníku Hoam! Žil po odsunu v Schriesheim-Altenbach na sever od Heidelberku ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko a zemřel 18. června 1989.

(c) Jihočeská vědecká knihovna 2001-2016
Kohoutí kříž, autor překladů a českých textů
Jan Mareš, elektronická verze Ivo Kareš

(Foto na těchto stránkách má pouze ilustrační charakter! Fotografie náleží do sbírky Musea Fotoateliér Seidel v Českém Krumlově.)

Hauswaldská kaple u Srní,
archív vydavatele